

**POLITECHNIKA
RZESZOWSKA**

im. IGNACEGO ŁUKASIEWICZA

**WYDZIAŁ
BUDOWNICTWA,
INŻYNIERII ŚRODOWISKA
I ARCHITEKTURY**
POLITECHNIKI RZESZOWSKIEJ

KIERUNEK ARCHITEKTURA
KATEDRA KONSERWACJI ZABYTKÓW

HISTORIA URBANISTYKI – Ćwiczenia

ROK I, SEM. 1

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Marek Gosztyła, Prof. PRz

Prowadzący grupy ćwiczeniowe: mgr inż. arch. Magdalena Janda, asystent

Rzeszów 2019/2020

Harmonogram zajęć ćwiczeniowych:

Lp.	Temat zajęć	Tydzień A	Tydzień B
1.	Zajęcia organizacyjne	03.10.2019	10.10.2019
2.	Urbanistyka starożytnej Mezopotamii i Egiptu	17.10.2019	24.10.2019
3.	Urbanistyka starożytnej Grecji	31.10.2019	07.11.2019
4.	Urbanistyka starożytnego Rzymu	14.11.2019	21.11.2019
5.	Urbanistyka średniowiecza w Europie	28.11.2019	05.12.2019
6.	Urbanistyka wczesnego średniowiecza w Polsce	12.12.2019	19.12.2019
7.	Urbanistyka dojrzałego średniowiecza w Polsce	09.01.2020	16.01.2020
8.	Oddanie szkicowników	23.01.2020	23.01.2020

Zakres zajęć ćwiczeniowych:

Zagadnienia poruszane na zajęciach Historii Urbanistyki 1 dotyczą zasad budowy, kompozycji i lokalizacji osiedli ludzkich począwszy do pierwszych układów osadniczych oraz form protomiejskich kończąc na rozwiniętych układach miast średniowiecza. Omawiane będą również czynniki, które w znacznym stopniu determinują kształt i sposób funkcjonowania danej jednostki osadniczej. Zakres przedmiotu obejmuje urbanistykę starożytnych cywilizacji – Mezopotamii, Egiptu, Grecji i Rzymu oraz okres średniowiecza w Europie i w Polsce.

Wykonywane za ćwiczeniach szkice planów i układów osadniczych umożliwiają poznanie procesów zachodzących w urbanistyce na przestrzeni wieków, a także zmieniające się ich tendencje, zasady kompozycji, funkcje osiedli oraz role najistotniejszych obiektów i budowli w strukturze miast w danej epoce.

Problematyka zajęć:

- kształtowanie się i rozwój form urbanistycznych w poszczególnych epokach,
- czynniki wpływające na kształt i sposób funkcjonowania osiedli ludzkich,
- analiza najważniejszych europejskich ośrodków miejskich i układów urbanistycznych, które w czytelny sposób odzwierciedlają idee swojej epoki oraz znacząco wpłynęły na dalszy proces kształtowania się miast w Europie i w Polsce,
- wpływ przemian politycznych i ekonomicznych na urbanistykę w poszczególnych okresach historycznych,
- korelacja urbanistyki z architekturą i sztuką danej epoki.

Szkicownik – praca semestralna

Szkicownik to zestaw wykonanych odręcznie rysunków urbanistycznych - planów miast, układów kompozycyjnych, wybranych elementów architektury i innych schematów wyznaczonych przez prowadzącego zajęcia. Zbiór prac należy oddać w formie „książki” z chronologicznie ułożonymi szkicami.

Wytyczne do wykonania szkicownika:

- dowolna technika rysunkowa (ołówki, kredki, flamastry, cienkopisy, akwarela)
- format A4
- przy każdym rysunku musi znaleźć się nazwa miasta / planu / układu urbanistycznego oraz krótki opis
- zestaw prac należy połączyć w jedną, spójną całość (spiąć kartki w skoroszyt, wykonać w zeszycie, szkicowniku lub w inny sposób ze sobą powiązać).

Przy ocenianiu szkicownika sprawdzana jest:

- kompletność rysunków,
- czytelność opisów i układów urbanistycznych,
- kompozycja,
- estetyka,
- jakość wykonania rysunków,
- przy zachowaniu powyższych cech – pomysłowe opracowanie graficzne.

Warunki zaliczenia zajęć ćwiczeniowych:

- udział w zajęciach (obecność na ćwiczeniach) – **możliwa jest jedna nieusprawiedliwiona nieobecność na ćwiczeniach** - kolejne nieusprawiedliwione nieobecności mogą skutkować obniżeniem oceny z ćwiczeń lub niezaliczenie modułu
- zaliczenie dwóch kolokwii w trakcie semestru
- wykonanie szkicownika i oddanie w wyznaczonym terminie.

Ocena końcowa z ćwiczeń z Historii Urbanistyki to średnia arytmetyczna ocen z kolokwii, oceny ze szkicownika oraz ocena z aktywności (suma plusów i minusów).

Literatura przedmiotu:

1. Baines J., Malek J., *Wielkie Kultury Świata - Egipt*, Wyd. Świat Książki, Warszawa 1996.
2. Czarnecki W., *Planowanie miast i osiedli, T.I, Wiadomości Ogólne*, Warszawa 1945.
3. Gawlikowska K., *Sztuka Mezopotamii*, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1975.
4. Gruszkowski Wiesław, *Zarys historii urbanistyki*, Wyd. Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1989.
5. Kalinowski W., *Zarys historii budowy miast w Polsce do połowy XIX wieku*, Toruń 1966.
6. Kostrzewska M., *Miasto europejskie na przestrzeni dziejów*, Gdańsk 2013.
7. Kuśnierz-Krupa D., *Historia urbanistyki. Przewodnik po przedmiocie*. Wyd. Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2013.
8. Książek M., *Materiały pomocnicze do studiów w zakresie historii urbanistyki*, Kraków 1994.
9. Książek Mieczysław, *Zarys budowy miast średniowiecznych w Polsce*, PK, Kraków 1996.
10. Michałowski K., *Nie tylko piramidy... Sztuka dawnego Egiptu*, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1966.
11. Mumford L., *The City in History*, New York 1962.
12. Ostrowski W., *Wprowadzenie do historii budowy miast. Ludzie i środowisko*, Wyd. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2001.
13. Ostrowski W., *Materiały do Historii Budowy Miast*, Warszawa 1955.
14. Roaf M., *Wielkie Kultury Świata – Mezopotamia*, Warszawa 1998.
15. Rofl T., *Historia architektury. Od starożytności po czasy współczesne*. Parragon Books, Bath 2009.
16. Sawczuk Helena, *Historia budowy miast*, Wyd. Politechnika Białostocka, Białystok 1991.
17. Słodczyk Janusz, *Historia planowania i budowy miast*, Wyd. Uniwersytet Opolski, Opole 2012.
18. Tołwiński T., *Urbanistyka T.I*, Wyd. Min. Odbudowy, Warszawa 1947.
19. Wąsowicz A., *Zagospodarowanie przestrzenne miast greckich*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1982.
20. Wróbel T., *Zarys historii budowy miasta*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1971.

Literatura uzupełniająca:

1. Bielicki M., *Zapomniany świat Sumerów*, Warszawa 1996.
2. Bieliński P., *Starożytny Bliski Wschód: od początków gospodarki rolniczej do wprowadzenia pisma*, Warszawa 1985.
3. Giedion S., *Przestrzeń, czas, architektura*, Wyd. PWN, Warszawa 1968.
4. Honour H., Fleming J., *Historia sztuki świata*, Arkady, Warszawa 2006.
5. *Sztuka świata*, T. 1, P. Trzeciak (red.), Wyd. Arkady, Warszawa 1989.
6. Śliwa J., *Sztuka i archeologia starożytnego Wschodu*, Warszawa-Kraków 1997. Zabytki urbanistyki i architektury w Polsce. Odbudowa i konserwacja, red. W. Zin, T. I. Miasta historyczne, Warszawa 1986.